

Sygn. akt VII U 82/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 marca 2018 r. w Warszawie

sprawy M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania M. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 13 listopada 2017 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do ustalenia wartości kapitału początkowego uwzględnią M. W. okres
składkowy

od 2 października 1972 r. do 10 lutego 1973 r.

UZASADNIENIE

M. W. w dniu 18 grudnia 2017r. złożył, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.,
odwołanie od decyzji z dnia 13 listopada 2017r., znak: (...), w której organ rentowy odmówił ponownego ustalenia
kapitału początkowego przez zaliczenie do stażu pracy okresu płatnej praktyki w Zakładach (...).

W odwołaniu ubezpieczony wskazał, że po wydaniu w maju 2015r. decyzji ustalającej kwotę kapitału początkowego,
przypomnił sobie, że w trakcie studiów odbywał semestralną, płatną praktykę produkcyjną w ramach stosunku
pracy. Świadczą o tym karty obiegowe zmiany stosunku pracy z dnia 3 października 1972r. oraz z dnia 9 lutego
1973r. Praktyka była płatna. Początkowo wynagrodzenie było ryczałtowe i w ciągu pierwszych 6 tygodni wynosiło
800 zł. Ostatecznie praktyka została zakończona przez ubezpieczonego w IV grupie zaszerewowania. Ubezpieczony
zawnioskował o uwzględnienie przy wyliczaniu kapitału początkowego okresu tej praktyki w wymiarze 6.144 dni.
Wskazał, że fakty, na które się powołał, znajdują potwierdzenie w dowodach dołączonych do odwołania, a także w
dotychczasowym orzecznictwie, które przywołał (odwołanie z dnia 18 grudnia 2017r., k. 3-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 16 stycznia 2018r.
wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko wskazał, że zgodnie z §
4 ust. 3 uchwały Nr 24 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1970r. w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów
szkół wyższych (M.P. z 1970 r. Nr 7, poz. 64), praktykę robotniczą odbywało się na podstawie umowy o pracę na

czas określony, zawartej między studentem a zakładem pracy, w którym student miał być zatrudniony w okresie praktyki. W konsekwencji jako okres składkowy może zostać uznany okres zatrudnienia na podstawie indywidualnej umowy zawartej między odwołującym a zakładem pracy, jednak taka umowa nie została w sprawie przedłożona. Dodatkowo organ rentowy wskazał na art. 6 ust. 2 pkt 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS i podkreślił, że w rozpatrywanej sprawie z dokumentów złożonych przez ubezpieczonego nie wynika, czy za sporny okres zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne oraz jaki był wymiar czasu pracy. Z powyższych względów okres praktyk nie został uwzględniony do stażu pracy (odpowiedź na odwołanie z dnia 16 stycznia 2018r., k. 7 a.s.).

W dniu 8 marca 2018r. ubezpieczony złożył pismo procesowe, w którym wskazał, że organ rentowy nienależycie przeanalizował dokumenty dołączone do jego odwołania, a także wniósł o uwzględnienie w kapitale początkowym praktyk robotniczych w wymiarze 5 zamiast 6 dni w tygodniu. Do pisma dołączył oświadczenia z dnia 1 marca 2018r., złożone przez W. B. (1) i Z. T., potwierdzające odbywanie praktyk studenckich w Zakładach (...) w wymiarze 8 godzin dziennie, przez 5 dni w tygodniu (pismo procesowe ubezpieczonego z dnia 18 grudnia 2017r., k. 17 a.s., oświadczenia W. B. (1) i Z. T. – k. 18-19 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. W., urodzony w dniu (...), był studentem Politechniki (...) na Wydziale (...). W czasie pierwszego roku studiów w okresie od 2 października 1972r. do 10 lutego 1973r. odbył semestralną praktykę produkcyjną w Zakładach (...) na wydziałach obróbki skrawaniem, odlewni żeliwa i aluminium oraz w modelarni (zaświadczenie z dnia 10 lutego 1973r., k. 6 a.s.; karta obiegowa zmiany w stosunku pracy z dnia 3 października 1972r., k. 6 a.s. i k. 35 akt kapitałowych; karta obiegowa zmiany w stosunku pracy z dnia 9 lutego 1973r., k. 6 a.s. i k. 36 akt kapitałowych).

W okresie praktyki ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie. Początkowo przez okres 6 tygodni było ono ustalone ryczałtowo i wynosiło 600 zł. W dacie zakończenia praktyki ubezpieczony był zaliczony do IV grupy zaszerogowania (zaświadczenie z dnia 10 lutego 1973r., k. 6 a.s.; karta obiegowa zmiany w stosunku pracy z dnia 3 października 1972r., k. 6 a.s. i k. 35 akt kapitałowych; karta obiegowa zmiany w stosunku pracy z dnia 9 lutego 1973r., k. 6 a.s. i k. 36 akt kapitałowych).

W czasie praktyk nauka odbywała się przez jeden dzień w tygodniu – w soboty. W pozostałe dni robocze M. W., a wraz z nim kolega Z. T., wykonywali pracę przez 8 godzin na dobę w systemie zmianowym, w godzinach 6.00 – 14.00 bądź 14.00 – 22.00. Pracę przydzielał brygadzysta (ustawiacz), który ustawiał maszynę. Ubezpieczony otrzymywał rysunek, suwmiarkę i obrabiał odlewy. Na zakończenie pracy czyścił maszynę, a kończąc pracę odbijał kartę zegarową (zeznania M. W., k. 23 a.s., oświadczenia W. B. (1) i Z. T. – k. 18-19 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzjami z dnia 19 marca 2008r. i 15 maja 2014r. ustalił dla M. W. kapitał początkowy przyjmując do wyliczenia okresy składkowe w wymiarze 17 lat i 20 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 dni (decyzja ZUS z dnia 19 marca 2008r., k. 24 – 25 akt kapitałowych; decyzja ZUS z dnia 15 maja 2014r., k. 30 – 32 akt kapitałowych).

W dniu 20 września 2017r. M. W. złożył pismo do organu rentowego, w którym wskazał na fakt odbywania praktyk studenckich. Dla potwierdzenia tego przedstawił zaświadczenie z dnia 10 lutego 1973r. oraz karty obiegowe zmiany (pismo M. W. z załącznikami, k. 34 – 37 akt kapitałowych). Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 13 listopada 2017r. wydał decyzję znak: (...), w której odmówił ponownego ustalenia kapitału początkowego przez zaliczenie do stażu pracy okresu płatnej praktyki w Zakładach (...), ponieważ brak jest dokumentu potwierdzającego nawiązanie stosunku pracy (decyzja ZUS z dnia 13 listopada 2017r., k. 52 – 53 akt kapitałowych).

Wskazany stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane. Dotyczyło to również oświadczeń W. B. (1) i Z. T., które jako dokumenty prywatne, nie zostały zanegowane przez organ rentowy. Wobec tego oraz uwzględniając fakt zgodności tych oświadczeń z pozostałym

zebranych w sprawie materiałem dowodowym, Sąd ocenił, że wskazane oświadczenia stanowią potwierdzenie faktu odbywania przez M. W. praktyki studenckiej w warunkach, jakie wskazywał ubezpieczony.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania M. W.. Były one spójne z dokumentami, w tym z oświadczeniami dwóch kolegów, odbywających praktykę studencką w tym samym zakładzie. W związku z tym Sąd nie znalazł podstaw do ich negowania tym bardziej, że ubezpieczony odnośnie faktów, których nie pamiętał – jak choćby co do faktu zawarcia umowy o pracę z Zakładami (...) – wskazywał na swoją niepamięć.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. W. było zasadne i skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

Spór w rozpatrywanej sprawie koncentrował się wokół możliwości doliczenia do stażu pracy odwołującego okresu odbywania praktyk zawodowych w Zakładach (...) w okresie od 2 października 1972r. do 10 lutego 1973r.

Powyższą kwestię należy rozpatrywać przy uwzględnieniu przepisu art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 z późn. zm.) (dalej jako: ustawa emerytalna), zgodnie z którym za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego, w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie. Zastosowanie powołanego wyżej przepisu w przedmiotowej sprawie jest uzasadnione, ponieważ M. W. wykonywał praktyki robotnicze przed dniem 15 listopada 1991r., po ukończeniu 15 lat i na obszarze Państwa Polskiego.

Zgodnie z powołanym przepisem dla uznania okresu praktyk robotniczych za okres składkowy konieczne jest, by: (1) okres wykonywanych praktyk był okresem zatrudnienia, (2) zatrudnienie to było wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy i (3) było z tego tytułu wypłacane wynagrodzenie.

Dla oceny, czy praktyki robotnicze stanowiły zatrudnienie należy odwołać się do przepisów uchwały nr 24 Rady Ministrów z 16 lutego 1970r. w sprawie organizacji praktyk robotniczych studentów szkół wyższych (M.P. z 1970r., Nr 7, poz. 64). Zgodnie z § 4 ust. 3 tej uchwały, praktyki robotnicze były wykonywane na podstawie umowy o pracę na czas określony zawieranej pomiędzy studentem a zakładem pracy, który miał go zatrudniać w czasie praktyki i w myśl § 4 ust. 1 odbywanie praktyki robotniczej traktowało się jako stosunek pracy. Z kolei § 8 ust. 1 uchwały przewidywał, że studentom odbywającym praktyki robotnicze przysługiwało wynagrodzenie według zasad obowiązujących w danym przedsiębiorstwie stosownie do rzeczywistego wkładu ich pracy. W myśl ust. 2, jeżeli student z przyczyn od siebie niezależnych osiągnął zarobek niższy od minimalnej płacy, przedsiębiorstwo zobowiązane było wypłacić wyrównanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami stosowanymi przy wypłatach minimum wynagrodzenia.

Uwzględniając, że powołane przepisy przewidywały zawarcie umowy o pracę i wprost wskazywały, że zakład pracy ma „zatrudniać” studenta w czasie tej praktyki, to okres jej wykonywania należy uznać za okres zatrudnienia. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 21 stycznia 2015r. (III AUa 3646/13), wskazując, że skoro praktyki robotnicze odbywały się zgodnie z § 4 ust. 3 uchwały RM na podstawie umowy o pracę między studentem a zakładem pracy, który miał go zatrudniać, to stanowiły okres składkowy w rozumieniu ustawy emerytalnej.

W rozpatrywanej sprawie Sąd ocenił, że nie ma przeszkód do przyjęcia, że M. W. odbył praktykę robotniczą w trakcie studiów, stanowiącą okres składkowy. Do takiego wniosku Sąd doszedł w oparciu o przedłożone przez ubezpieczonego zaświadczenie odbycia stażu z dnia 10 lutego 1973r., a także na podstawie analizy kart obiegowych zmiany w stosunku pracy z dnia 3 października 1972r. i z dnia 9 lutego 1973r. Wskazane dokumenty jednoznacznie potwierdzają okres praktyki robotniczej oraz fakt pobierania wynagrodzenia. Z kolei okoliczność pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pod kierownictwem pracodawcy, który zatrudniał ubezpieczonego, wynika z jego zeznań oraz z oświadczeń Z. T. i W. B. (1), którzy wskazali, że odbywali praktyki robotnicze. Potwierdzili, że odbywały się one przez 8 godzin dziennie, 5 dni tygodniowo.

Zdaniem Sądu, możliwość dowodzenia istotnych w sprawie faktów za pomocą ww. dowodów wynika z tego, że w postępowaniu sądowym toczącym się na skutek odwołania od decyzji ZUS, Sąd może przeprowadzać wszelkie dowody przewidziane przez kodeks postępowania cywilnego. Jednocześnie brak jest przepisów szczególnych, które ograniczałyby środki dowodowe, np. poprzez ustanowienie wymogu przedstawienia umowy o pracę lub dokumentu potwierdzającego opłacanie przez pracodawcę składek na ubezpieczenie.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2007r. (II UK 185/06) dla uznania okresu zatrudnienia za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 ustawy emerytalnej nie jest wymagane wykazanie opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne. Z tego względu żądanie organu rentowego przedstawienia przez ubezpieczonego dowodu, który potwierdzi, że zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne, jest bezzasadne. Podobnie Sąd ocenił argumentację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wskazał w zaskarżonej decyzji na brak dokumentu potwierdzającego nawiązanie stosunku pracy (umowy o pracę). W tym zakresie należy odwołać się do najnowszego orzecznictwa, dotyczącego kwalifikacji pracy młodocianego jako okresu składkowego w myśl art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej, które analogicznie ma zastosowanie również w odniesieniu do pracy, która ma być kwalifikowana jako okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. W orzeczeniach, które odnoszą się do wspomnianej praktycznej nauki zawodu, wskazuje się, że zakwalifikowanie tego okresu jako składkowego nie wymaga bezwzględnego dostarczenia dokumentacji potwierdzającej fakt zatrudnienia przez zakład pracy w celu przyuczenia do zawodu na podstawie indywidualnej umowy o pracę. Takie stanowisko zostało wyrażone m.in. w wyrokach Sądów Apelacyjnych: w Katowicach z dnia 28 marca 2013r. (III AUa 1362/12), w Gdańsku z dnia 23 stycznia 2015r. (III AUa 1176/14), czy w Poznaniu z dnia 15 grudnia 2015r. (III AUa 1919/14). Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 czerwca 2016r. (I UK 256/15) podkreślił, że czym innym jest forma czynności prawnej, zmaterializowana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy o pracę, a czym innym skuteczność zobowiązania w świetle prawa ubezpieczeń społecznych. O ile bowiem pierwsza kwestia ma wyłącznie wymiar dowodowy, o tyle druga stanowi punkt wyjścia do określenia sytuacji prawnej ubezpieczonego, co oznacza, że nieprzedstawienie przez ubezpieczonego dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy w celu nauki zawodu samoistnie nie przesądza o jej nieistnieniu, lecz może co najwyżej stanowić argument przemawiający za uznaniem, że strony nie realizowały określonej więzi prawnej. Oznacza to, że w przypadku rozstrzygnięcia o możliwości zaliczenia okresu nauki zawodu jako okresu składkowego w myśl prezentowanego wyżej przepisu ustawy emerytalnej, decydujące jest ustalenie, czy wnioskodawca faktycznie wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych w ustawie z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy.

Powyższe odnosi się również w takim samym zakresie do praktyk robotniczych studentów szkół wyższych, w przypadku których umowa o pracę nie jest jedynym dowodem, jaki może być przedstawiony. Jej brak nie powoduje niemożności uwzględnienia takiego okresu jako składkowego. Istotne jest bowiem to, w jakich warunkach praktyki były realizowane. W rozpatrywanej sprawie odbywało się to za odpłatnością, w pełnym wymiarze czasu pracy, przez 5 dni w tygodniu, w warunkach podporządkowania.

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że okres praktyki robotniczej M. W. od 3 października 1972r. do 10 lutego 1973r. należy zakwalifikować jako okres składkowy w myśl art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej, a w konsekwencji okres ten winien zostać przez organ rentowy zaliczony do ogólnego stażu pracy, jakim ubezpieczony się legitymuje. Wobec tego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. odwołanie podlegało uwzględnieniu poprzez zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 13 listopada 2017r., w sposób oznaczony w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)